

ció del gènere femení; i que s'hi creà *GRÖSSIES, d'on, igualment, *gruix* i *gruixa*; doncs, també *ASPERIES homòleg de PAUPERIES?, reemplaçat per *ASPERIA: tennim de fet *Valle Asperia* en el precepte de 821. O ASPERIA 'aspror muntanyenca', i per què no el genitiu VALLE ASPÉRIAE 'vall de l'aspror?' -ÉRIE > -ir, irreprotxable en fon. cat. Doncs no, perquè fóra ben extraordinari tal genitiu: en els mots en -A, el genitiu no ha deixat NLL en la nostra toponímia (flexió caduca en il. vg. des de molt abans que la desinència -i o -is de la 2^a i 3ª decl., les quals han deixat rastre toponímic. Assagem penosament unes escapades: *Vallis asperies* aposició, 'vall que és unes asprors', o ASPERIIS locatiu plural 'en les asprors', amb addició posterior, *Vallis*, precisadora. Ja és possible però una mica més rebuscat: manca de mencions arcaiques on *aspir* és trobi sol: no ens convenç gaire. Potser un gen. plural en -UM, no estranys a la toponímia: veg. ASPERIUM format de ASPERIES com si fos un nom de la 3ª declinació a la manera de *nubium*, *nubes*, *labium* / *labes*, per més que es digui més aviat *sedum* que *sedium* de *sedes*. Al capdavant, la vacil·lació tipus *amantium* / *amantum* hi podria ajudar. No acabem de quedar convençuts.

b) Comparatiu ASPERIOR. Ens conforta molt en aquest sentit la combinació solidària amb el nom dels Aspres. Sí! Hi ha aspror en els Aspres, però què compon amb les grandiositats de *Prat-Cabrera*, de *Serra-Vernet*, de *Comalada*, i de les altes valls de *Rojà* (consagrades a un déu de les altures, veg. l'art.), i de les clotades del Bressany, de *L'Ullat* i de les Fonts del Tec! Allò és més aspre deu voltes, i ja se sap que els noms baixen, per dir-ho així, aigües avall (recordem els casos de *Aude*, del *Tec* mateix < TECO-brolladura'). Doncs, potser tanmateix VALLIS ASPERIOR fem memòria de la vivacitat del comparatiu nominatiu *miëlber*, *gênses*, *belaire*, junt amb *melbor*, *gensor*, *belazor* etc., en el llenguatge dels trobadors. No fóra forçar la credibilitat admetre que ASPÉRIOR deixés esvair la -R, d'on -ÉRIO > ir: ja fonètica normal. El que encara em fa dubtar és el fet que català no és occità, que els nominatius tenen joc en la frase, però no en els NLL. Resta la possibilitat d'un nominatiu per semicultisme, cosa no absurda potser per un mot així.

Potser el més convincent fóra partir d'un comparatiu neutre. Aquests també deixaren restes en català. Recordem EXTERIUQ > en cat. ant. *estirs*, *esters*, oc. *estiers*. TERRITORIUM ASPERIUS 'la comarcada més aspre', contrastant i sobrepujant els PAGOS ASPEROS / *Els Aspres*. No és mera suposició: «in territorio Valle Aspirane», documenta Ponsich en l'a. 832, o l'equivalent in territorio Elnensis aa. 935, 945. I com que aquest *territorium* era una *Valle* es canviaria en *Vall-aspir*, eliminant la -s, amb el pensament que era una *vall* fem. i no pas dues: un neutre, doncs, *aspir* i no *aspirs* i que en llatí vulgar hi havia femenins singu-

lars en -e (després zero) però no en -s.

Crec que hem arribat a un resultat general ferm: el nom del Vallespir està format amb ASPEROS o un seu derivat, per una o altra via de detall, dins les expressades.

L'última o alguna variació d'aquesta² és la que trobo més convincent.

HOMÒNIMS o PARÒNIMS. *Vallespir*, llogaret antic del Pallars Sobirà: *Vall Espir*, 3 focs dins la vegueria de Pallars en el cens de 1359 (*CoDoACA* XII, 77), a la p. 78, citat entre Gerri i St. Romà de Tavèrnoles: «Locj de --- *Valespir*». *Spill de Castellbò*: «en lo priorat de *Avellànega* --- es lo lloch de *St. Romà* e la vall nomenada de *Vallespir*» (p. 126); 1645: *Vallespi* citat, junt amb *Roni* en el Capbreu que despulla a Rialb. Puix que el qualifiquen de 'Vall' també pot venir de VALLEM o VALLUM ASPERIUS.

Respiri prop dels *Congistols*, al costat de l'Estació de Trepmp, segons el Llibre de peu de Talam i pron. *fāspiri*, XVIII, 100: doncs RIVUS ASPERIOR?

Villesper poble del p. jud. de Medina de Rioseco (prov. Valladolid: Mz.Pi., *Orig.* 117. ¿També VILLA ASPERIOR?)

Més simples i semblants al nom dels *Aspres*: L'*Asperella*, Solà de ~, en el Conflent, te. de Pi (XXIV, 29.14). Doncs ASPERI-ELLA diminuti. *Espira* mun. te. de Cadis, p. jud. Arcos de la Frontera, prop de la de Sevilla: en una vall estreta entre dues grans serres: doncs també ASPERIEM, -ERIA.

¹ Tanmateix no silenciarié que verament existí, en alguns antics docs. de Ribagorça: *Asperius prepositus* a. 869, *Asperius presbiter* a. 876 (*Abadal*, *P. i R.* n° 620 i 326); en un de 839 un mercader *Asperius*, n° 85, p. 330, però sembla ser err. per *Aspericus* com imprimeix *Abadal*, a l'índex. I què és això? Llatí? Potser a penes fundat en fonts romanes (diuen si en una inscr., *Schu.*), podria ser amplificació de *asper* 'aspre' que fou usat com a sobrenom (d'un *Sulpicius* citat per *Livi* i *Tàcit*). Potser sí. Però és de llatinitat suspecta: potser disfressa llatina del ben conegut i genuí grec ἑσπερίος, pròpiament 'd'Occident ponentí'. *Stephanos* de Bizanci el cita com ètnic d'*Hesperia*, *Hesperides*, que com noms substantius de localitats circummediterrànies, foren usats, per *Tucídides*, *Llucià*, *Plutarc*, *Dionís*, *Cal·límac* i no sé quants més.—
² Es podria dir que el *Vallespir* fou mirat com una barrera, ll. VALLUM, d'Hispania contra Gàl·lia i viceversa. Llavors tindriem VALLUM ASPERIUS, i tot seguit confusió de VALLEM amb VALLUM.

δ) a c
VALLESPIRANS

Llogaret del Ripollès, agre. al mun. de Les Llosses,